

Dostarczamy wiedzę. Kreujemy źródła sukcesu. Rozwijamy zasoby organizacji.

Działalność mikroprzedsiębiorstw w województwie podkarpackim

Rzeszów, 26 czerwca 2015 r.

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

RESOURCE

Pracownia Badań i Doradztwa

CELE I PROBLEMATYKA BADANIA

CEL GŁÓWNY BADANIA:

DIAGNOZA STANU I ANALIZA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ORAZ GŁÓWNYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH MIKROPRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM (Z UKAZANIEM ICH KONDYCJI NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW ORAZ POLSKI W LATACH 2008-2012)

CELE SZCZEGÓŁOWE

1)

analiza mikroprzedsiębiorstw w województwie podkarpackim na tle innych regionów i Polski oraz wskazanie jej specyfiki (np. struktura wewnętrzna wg profilu działalności, zatrudnienia, dochodów z działalności);

2)

ocena struktury mikroprzedsiębiorstw w ujęciu przestrzennym;

3)

ocena uwarunkowań dla rozwoju sektora mikroprzedsiębiorstw;

4)

analiza konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw na lokalnym, regionalnym i krajowym rynku;

5)

stan i struktura sektora mikroprzedsiębiorstw w województwie podkarpackim w porównaniu do pozostałych typów przedsiębiorstw (małe, średnie, duże) na Podkarpaciu;

CELE SZCZEGÓŁOWE

6)

zidentyfikowanie barier rozwoju przedsiębiorczości oraz wskazanie kierunków ich likwidacji;

7)

ocena wpływu integracji z UE i funduszy unijnych na stan rozwoju mikroprzedsiębiorstw na Podkarpaciu, w tym analiza ilości i wartość uzyskanych przez przedsiębiorców w tym mikro dotacji na założenie i rozwój działalności gospodarczej (układ geograficzny i sektorowy, wg źródeł: RPO, PROW, POKL, urzędy pracy, programy krajowe);

8)

uzyskanie rekomendacji dla przyszłych działań mających na celu rozwój przedsiębiorczości w ramach polityk wsparcia unijnego;

9)

poznanie opinii właścicieli mikroprzedsiębiorstw na temat istotnych obszarów funkcjonowania przedsiębiorstw (oceny sytuacji gospodarczej, sytuacji finansowej, zatrudnienia, dostępności zewnętrznego finansowania, inwestycji, eksportu, innowacyjności, otoczenia biznesu);

RESOURCE

Pracownia Badań i Doradztwa

METODOLOGIA BADANIA

METODY I TECHNIKI BADAWCZE

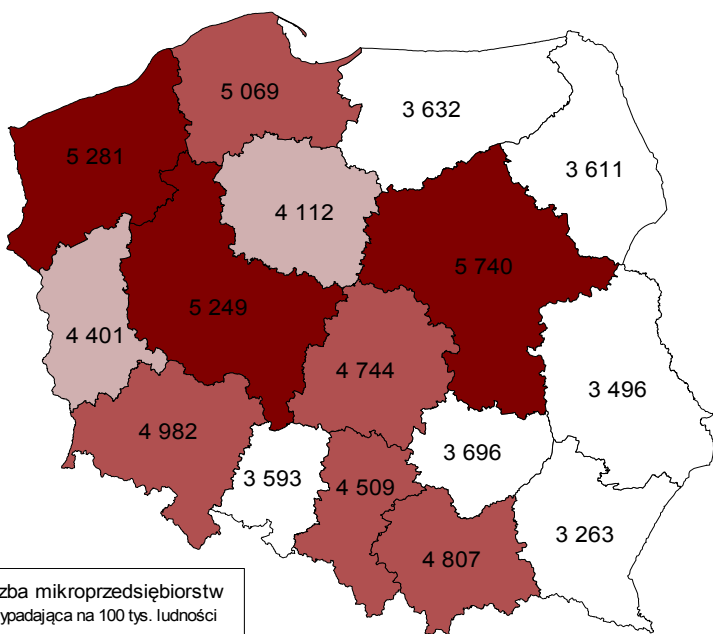
RODZAJ TECHNIKI	NAZWA TECHNIKI	PODMIOT BADANIA
<p>techniki ilościowe</p>	badanie ankietowe (CATI)	mikroprzedsiębiorstwa z terenu województwa podkarpackiego
	metoda kartograficzna	dane statystyczne dot. stanu sektora mikroprzedsiębiorstw
	analiza statystyczna	dane ilościowe statystyki publicznej oraz dane badania (CATI)
	<u>strukturalna analiza ekonomiczna</u>	dane statystyczne dot. struktury sektora mikroprzedsiębiorstw
	<u>technika Con-joint</u>	mikroprzedsiębiorstwa z terenu województwa podkarpackiego
	<u>benchmarking regionalny</u>	dane statystyczne dot. stanu sektora mikroprzedsiębiorstw
<p>techniki jakościowe</p>	analiza SWOT	całość wyników badania
	wywiad IDI / ITI	przedstawiciele instytucji publicznych, szkoleniowych, informacyjnych, doradczych i finansowych
	<u>wywiad ekspercki</u>	eksperci z dziedziny ekonomii
	<u>analiza jakościowa</u>	dane jakościowe- treść przeprowadzonych wywiadów IDI / ITI oraz eksperckich
<p>techniki ilościowo - jakościowe</p>	analiza desk research	dane statystyki publicznej dokumenty i inne dane zastane

WYNIKI BADANIA I UWARUNKOWANIA PROCESU BADAWCZEGO ORAZ ANALIZ

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

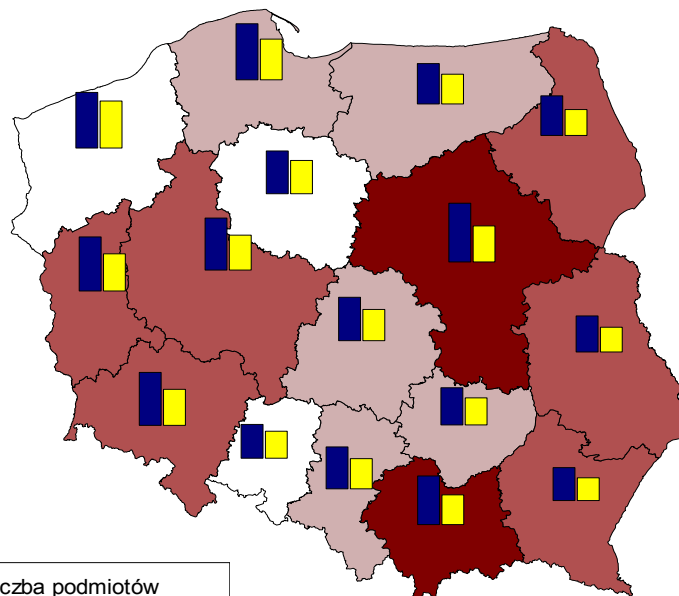
Liczba mikroprzedsiębiorstw przypadająca na 100 tys. ludności w poszczególnych województwach w 2012 roku

Liczba mikroprzedsiębiorstw przypadająca na 100 tys. ludności

- powyżej 5100 (3)
- od 4501 do 5 100 (5)
- od 4000 do 4500 (2)
- poniżej 4000 (6)

Liczba nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w poszczególnych województwach w 2012 roku

Liczba podmiotów na 10 tys. ludności

- jednostki nowo zarejestrowane
- jednostki wykreślone z rejestru

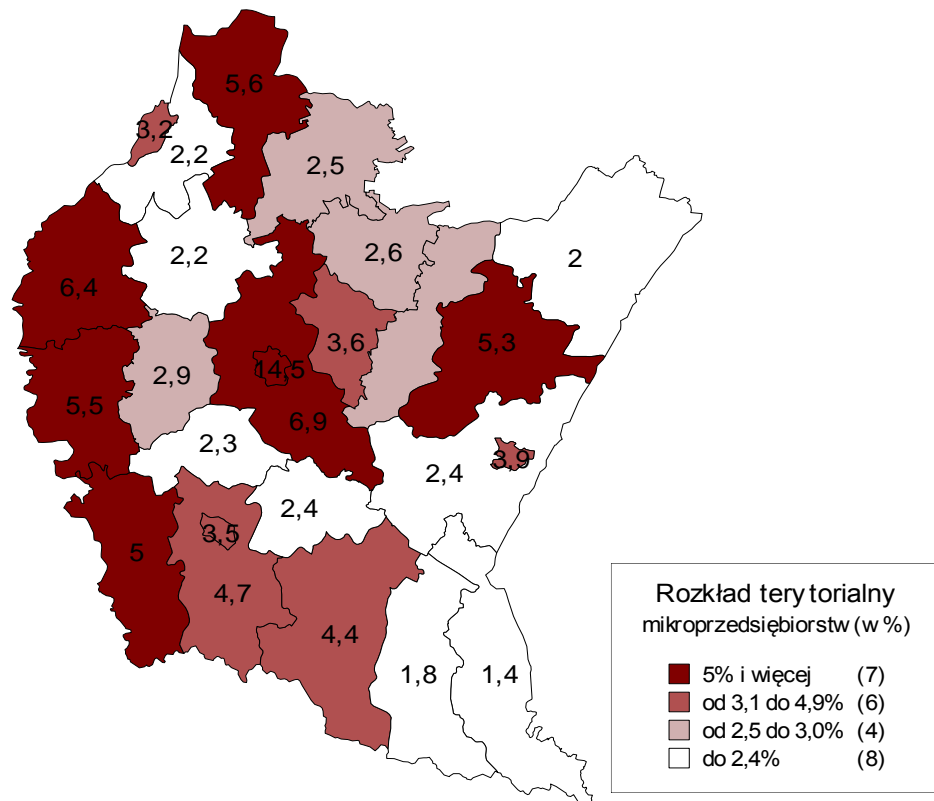
Stosunek podmiotów nowo zarejestrowanych do wykreślonych z rejestru

- 150% i więcej (2)
- od 140 do 149% (6)
- od 130 do 139% (5)
- poniżej 130% (3)

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Rozkład terytorialny podmiotów gospodarki narodowej zatrudniających do 9 pracowników w roku 2012

bieszczadzki 1,40%
leski 1,80%
lubaczowski 2,00%

...

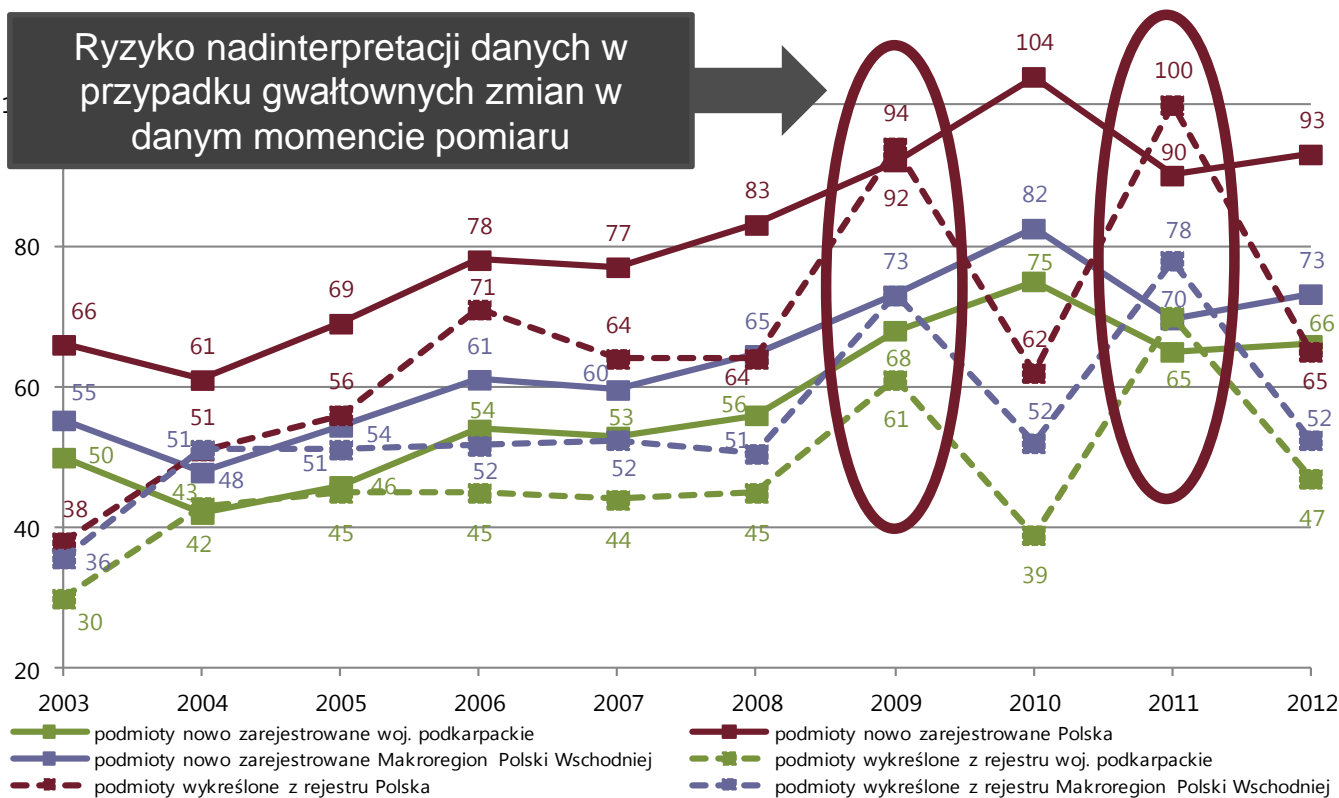
mielecki 6,40%
rzeszowski 6,90%
Rzeszów 14,50%

Ambiwalentny charakter danych z rejestru REGON – wyczerpujący charakter bazy vs. problemy dot. jej aktualizacji utrudniające wnioskowanie o wielkości sektora przedsiębiorstw (w tym podmiotów mikro)

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Liczba nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. ludności

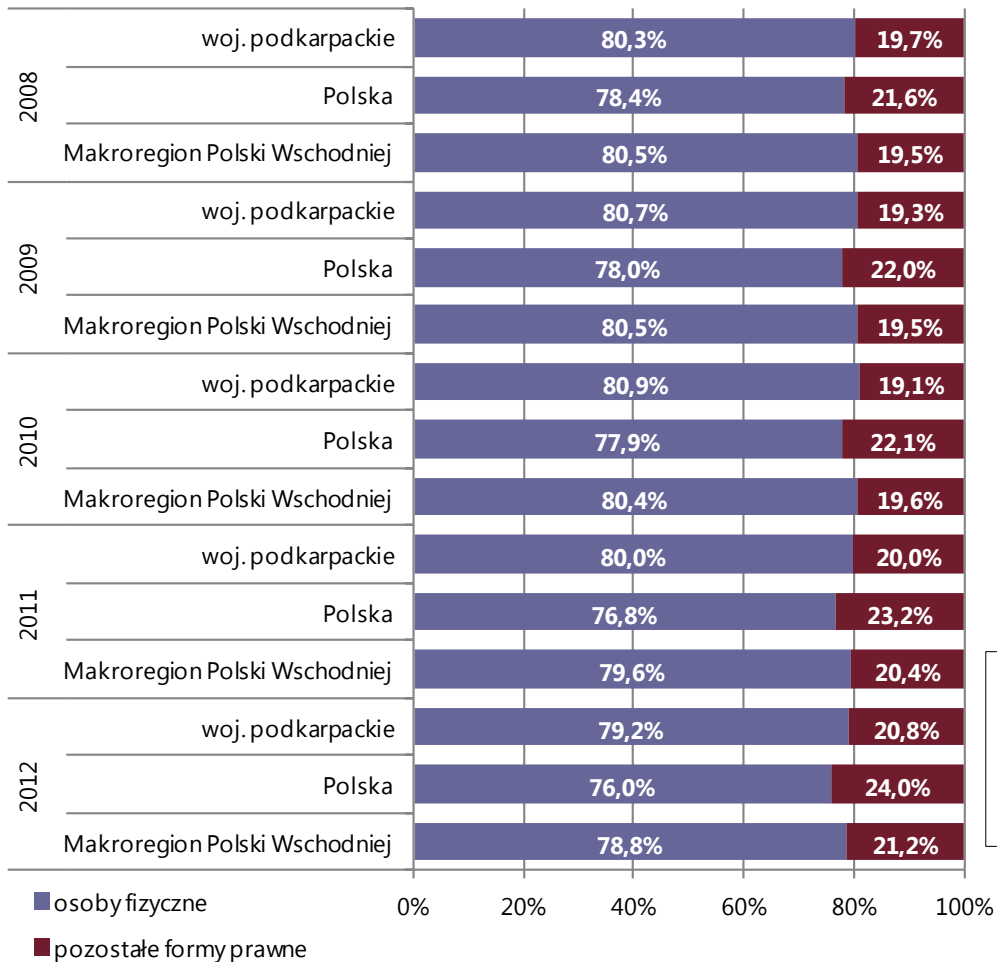
Ryzyko nadinterpretacji danych w przypadku gwałtownych zmian w danym momencie pomiaru

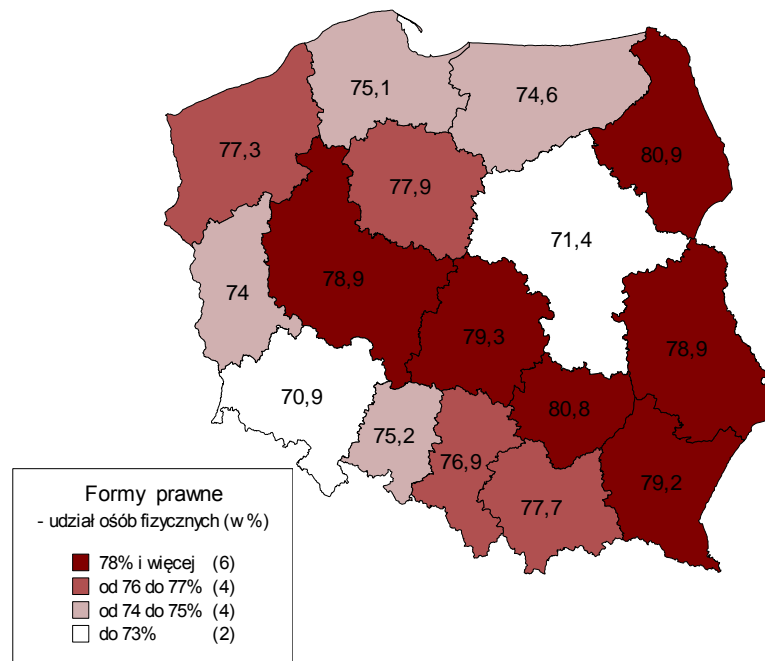
Stosunek nowo zarejestrowanych podmiotów do podmiotów wyrejestrowanych:

Rok 2010:
Polska – 142,4%
Podkarpacie – 142%

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

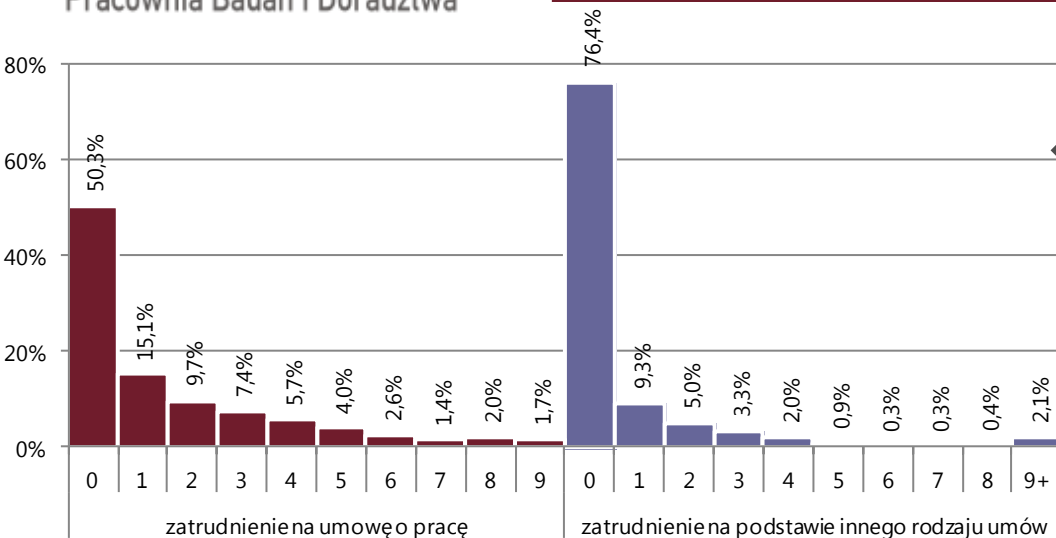
Struktura mikroprzedsiębiorstw pod względem formy prawnej prowadzenia działalności w poszczególnych województwach w 2012 roku

Forma prawna jako przykład danych o ograniczonym charakterze różnicującym badaną populację w wymiarze terytorialnym, jak i temporalnym

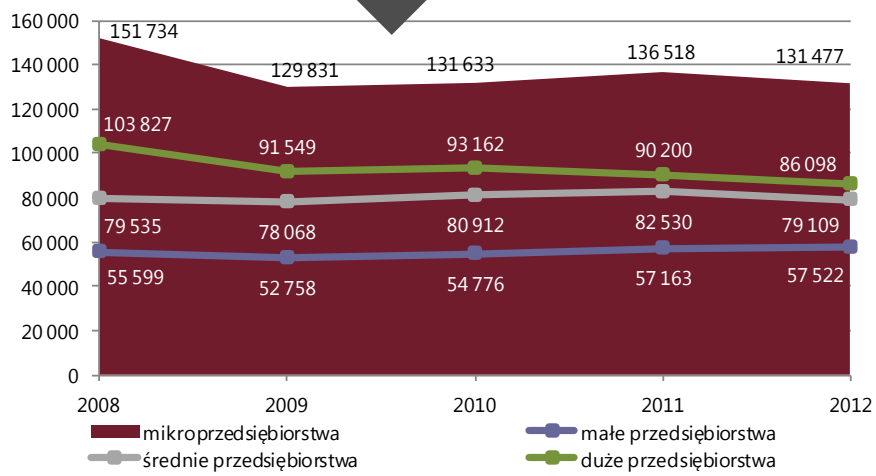

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Liczba osób zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach na podstawie umów o pracę oraz innego rodzaju umów

Liczba osób pracujących ze względu na klasę wielkości przedsiębiorstwa w woj. podkarpackim

Problemy w przypadku badań o charakterze pierwotnym:

- (a) kogo włączyć do próby?
- (b) „firmy” a samozatrudnieni
- (c) pracujący a zatrudnieni

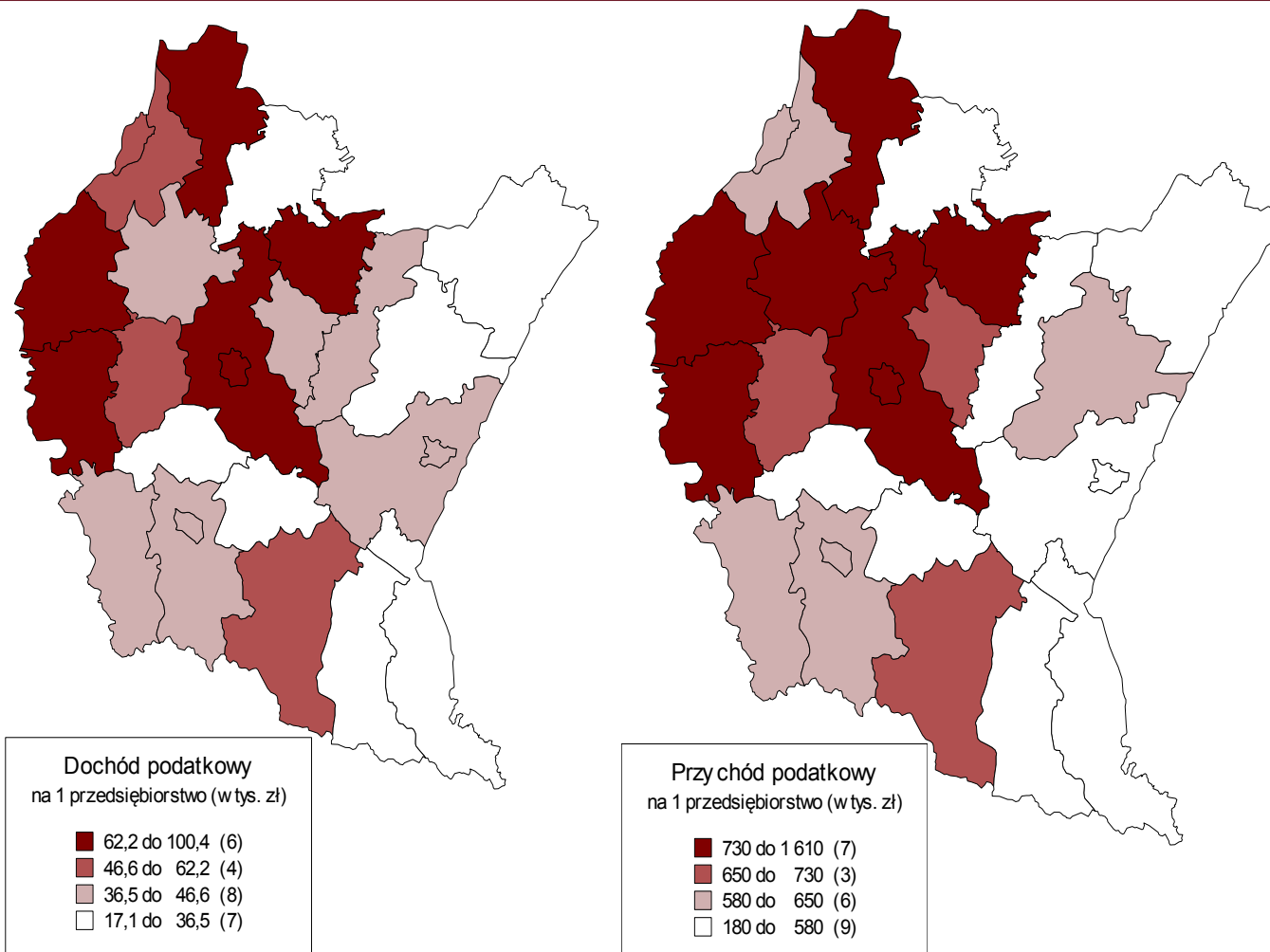
DANE FISKALNE Z IZBY SKARBOWEJ:

- (a) unikalność i duża użyteczność danych
- (b) tylko pośrednia możliwość wnioskowania o sektorze mikroprzedsiębiorstw
- (c) brak możliwości profilowania branżowego
- (d) możliwość prowadzenia analiz uwzględniających różnicowania terytorialne
- (e) brak możliwości porównań międzywojewódzkich / integracji danych

W woj. podkarpackim w 2012 roku przychody podatkowe osób fizycznych stanowiły 40,8% całości przychodów podatkowych, lecz statystyka ta ulega wyraźnemu różnicowaniu terytorialnemu. Najwyższy udział przychodów podatkowych osób fizycznych występuje w powiatach: nizańskim (77,7%), leskim (75,4%) lubaczowskim (75,4%), na terenie M. Przemyśla i powiatu przemyskiego (74,1%), a także w powiecie strzyżowskim (73,9%) i te powiaty należy uznać, za obszary, na których sektor mikroprzedsiębiorstw ma największe znaczenie dla gospodarki. Z kolei najmniejszy udział przychody podatkowe osób fizycznych posiadają w powiatach kolbuszowskim (20,9%), mieleckim (30,1%), M. Rzeszów i rzeszowskim (30,7%), a także leżajskim.

W powiatach, gdzie znaczenie mikroprzedsiębiorstw jest największe osiągnęte są niższe przychody, a w powiatach, gdzie znaczenie mikroprzedsiębiorstw jest najmniejsze przychody należą do najwyższych.

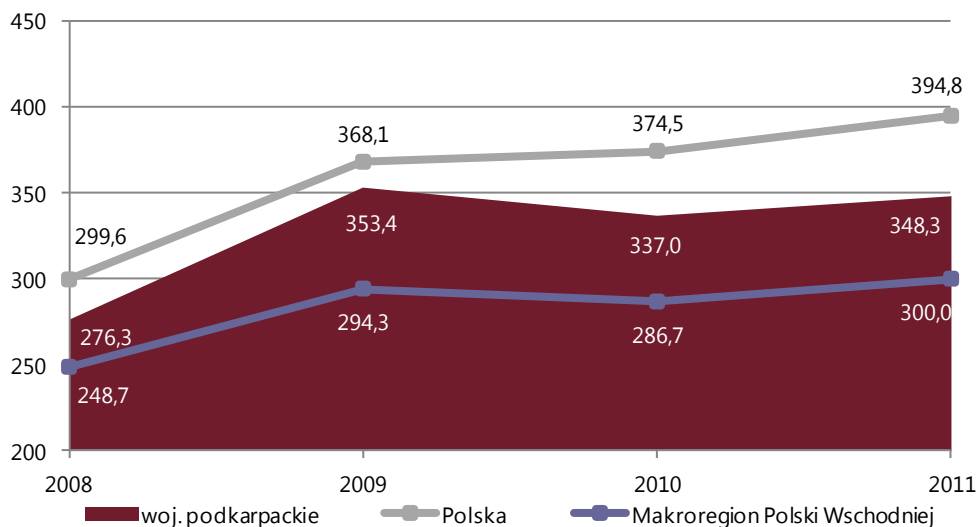
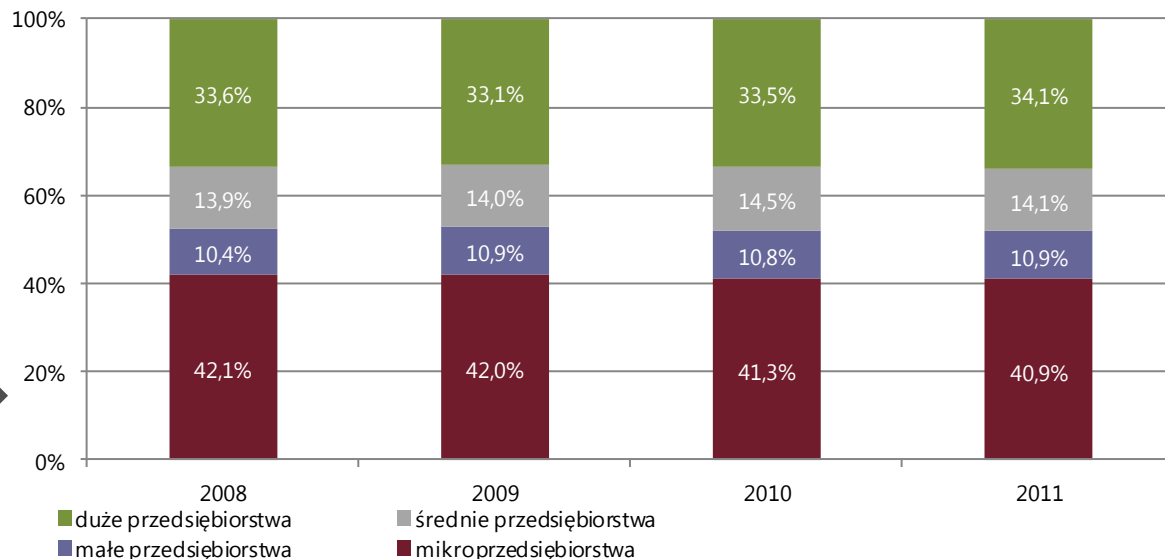
Wielkość przychodów i dochodów podatkowych przypadająca na jeden zarejestrowany pomiot gospodarki narodowej w poszczególnych powiatach woj. podkarpackiego w 2012 roku

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Brak możliwości pozyskania danych dot. PKB w odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw na poziomie województw

Udział w tworzeniu wartości dodanej brutto wg klas wielkości przedsiębiorstw w Polsce

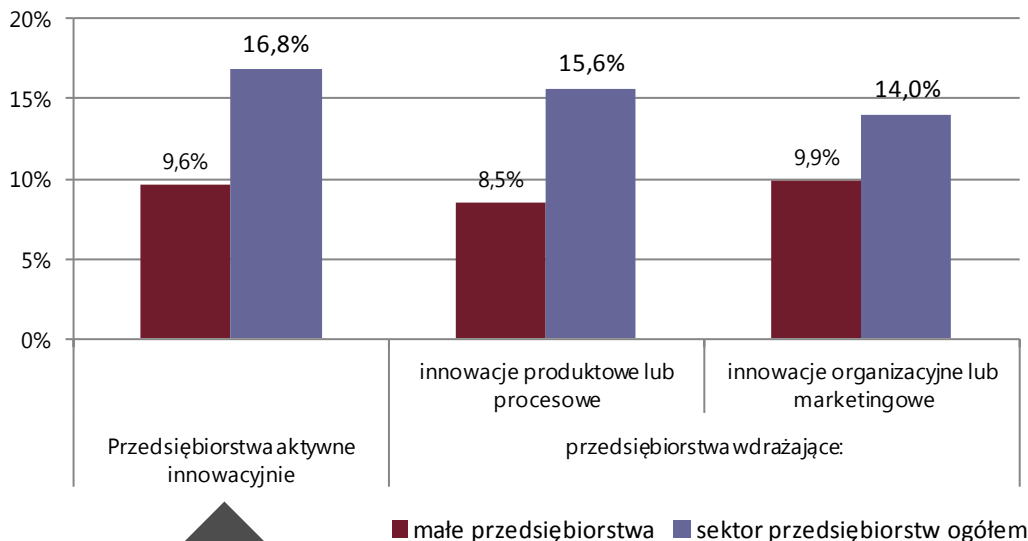

Wartość dodana brutto w sektorze przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1 przedsiębiorstwo w woj. podkarpackim

Najwyższą wartością dodaną brutto cechuje się woj. mazowieckie (560,2), śląskie (496,9) oraz dolnośląskie (495,2). Najniższą zaś zachodniopomorskie (233,7).

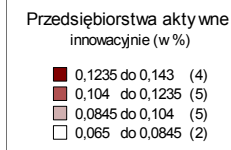
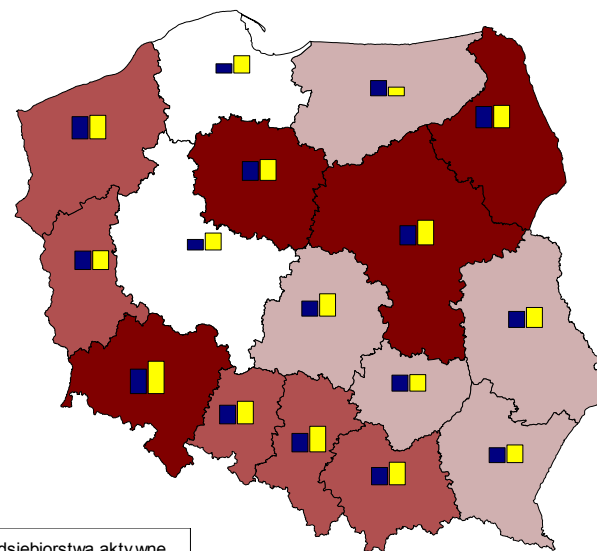
STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

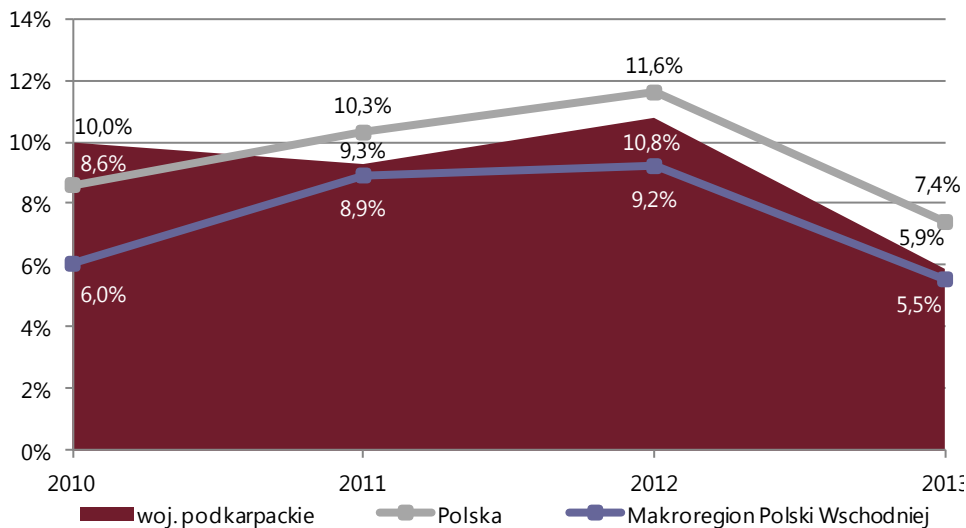
Udział przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną w woj. podkarpackim w latach 2010 – 2012

Największym udziałem małych przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną cechują się woj. podlaskie (13,3%), mazowieckie (12,9%) oraz zachodniopomorskie (12,3%). Najniższym zaś: wielkopolskie i pomorskie (6,5%).

Udział małych przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną wśród ogółu małych przedsiębiorstw w woj. podkarpackim w 3-letnim okresie od 2010 do 2012 roku

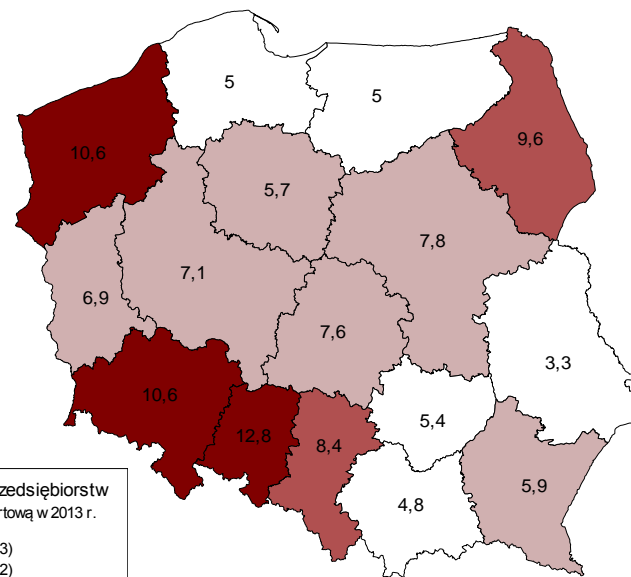

STRUKTURA I KONDYCJA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

← Odsetek mikro- i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność eksportową

→ Odsetek mikro- i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność eksportową w 2013 roku w poszczególnych województwach

Odsetek mikro- i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność eksportową w 2013 r.

- 10,44 do 12,8 (3)
- 8,06 do 10,44 (2)
- 5,68 do 8,06 (6)
- 3,3 do 5,68 (5)

KONKURENCYJNOŚĆ SEKTORA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Syntetyczny wskaźnik rozwoju mikroprzedsiębiorstw

Wskaźnik zasobów

- Wartość środków trwałych na 1 przedsiębiorstwo
- Wartość nakładów inwestycyjnych na 1 przedsiębiorstwo
- Przeciętna liczba pracujących
- Liczba zatrudnionych w stosunku do liczby pracujących

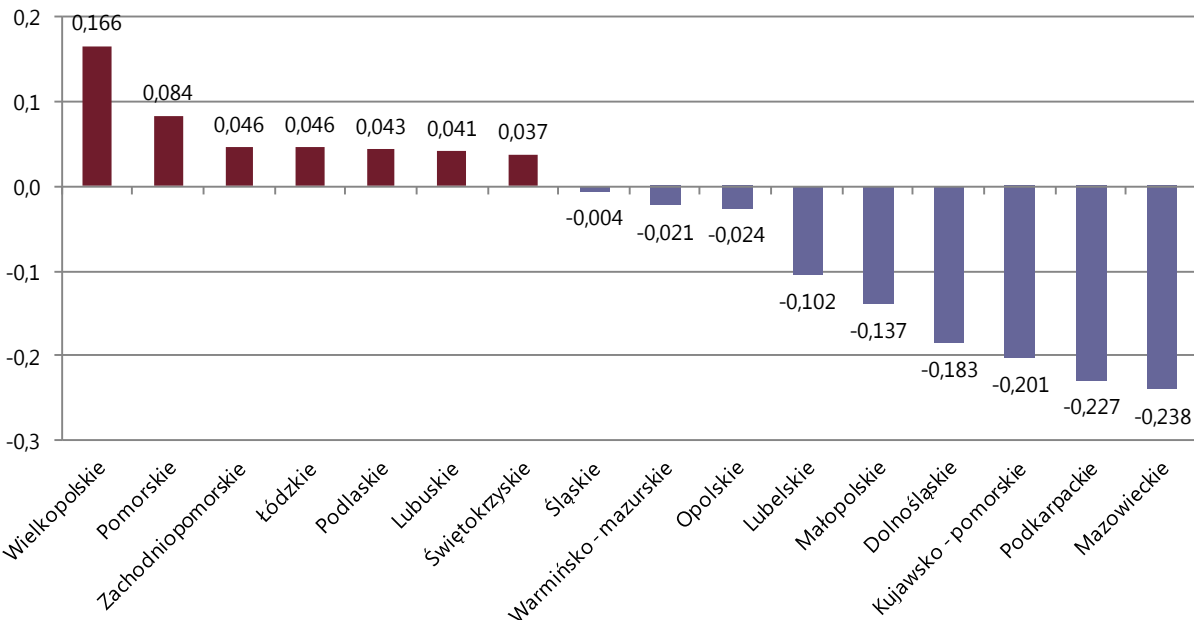
Wskaźnik działalności

- Przeciętny czas prowadzenia działalności
- Przeciętna liczba miesięcy prowadzenia działalności w roku
- Udział mikroprzedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym
- Przychód na jednego pracującego

Wskaźnik wyników

- Nadwyżka przychodów nad kosztami na 1 przedsiębiorstwo
- Nadwyżka przychodów nad kosztami na jednego pracującego
- Udział przedsiębiorstw nowozarejestrowanych w stosunku liczby przedsiębiorstw wyrejestrowanych
- Wskaźnik natężenia mikroprzedsiębiorstw

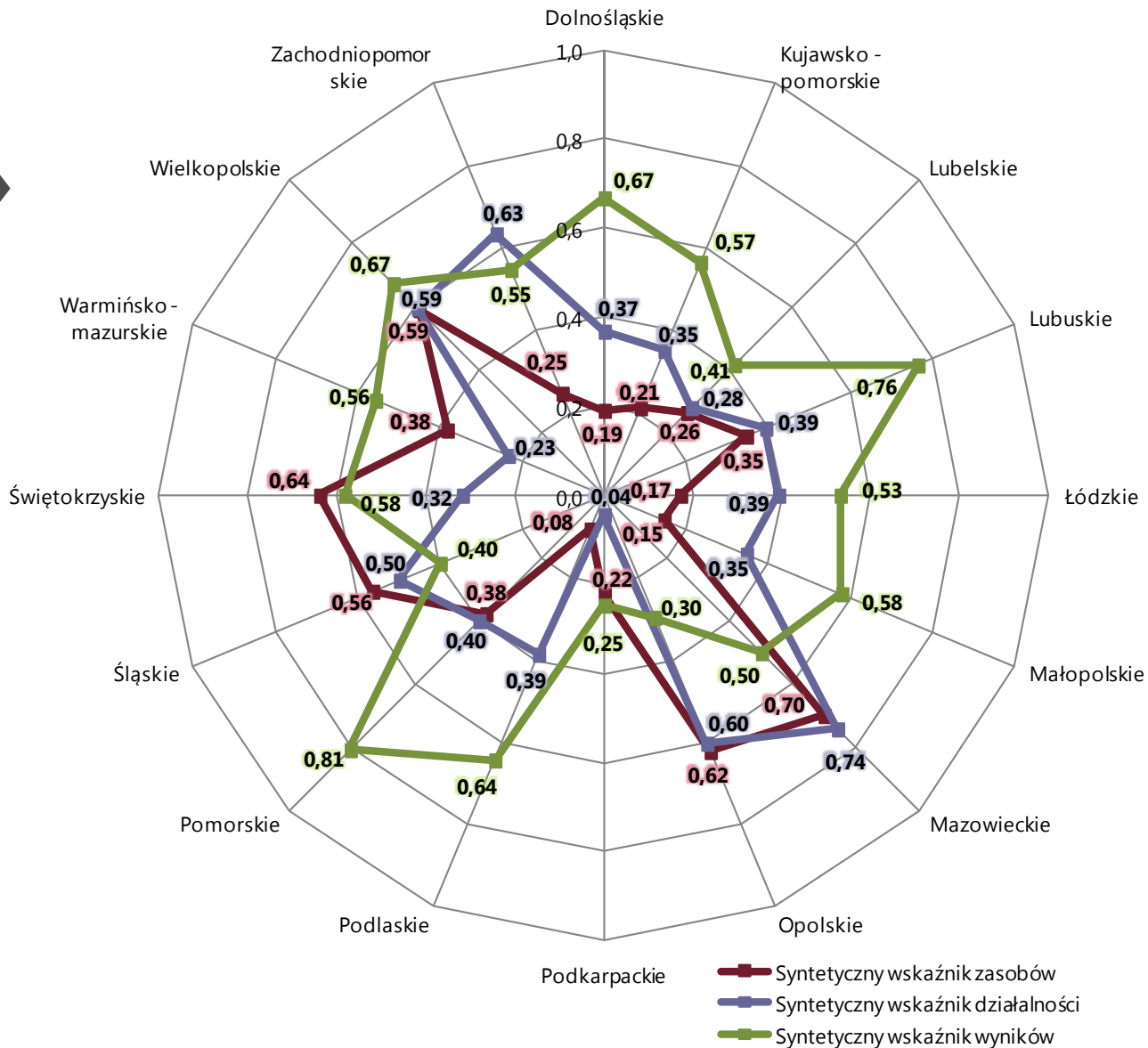
Zakres danych ujęty w ramach wskaźników syntetycznych

Zmiana wartości syntetycznego wskaźnika rozwoju mikroprzedsiębiorstw pomiędzy 2008 a 2012 rokiem

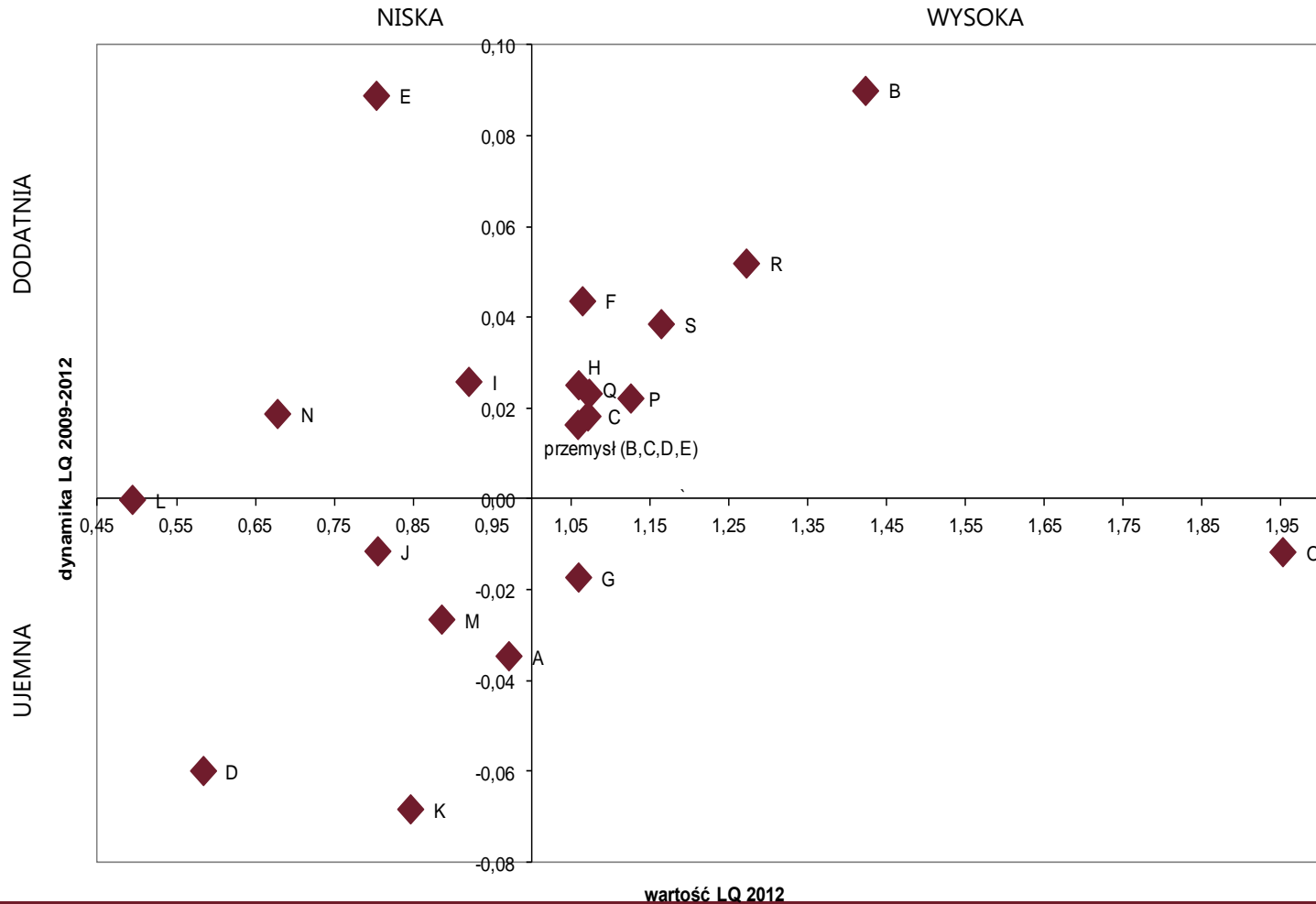
KONKURENCYJNOŚĆ SEKTORA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Wartość syntetycznych wskaźników zasobów, działalności i wyników mikroprzedsiębiorstw w 2012 roku

ZNACZENIE BRANŻ W SEKTORZE MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

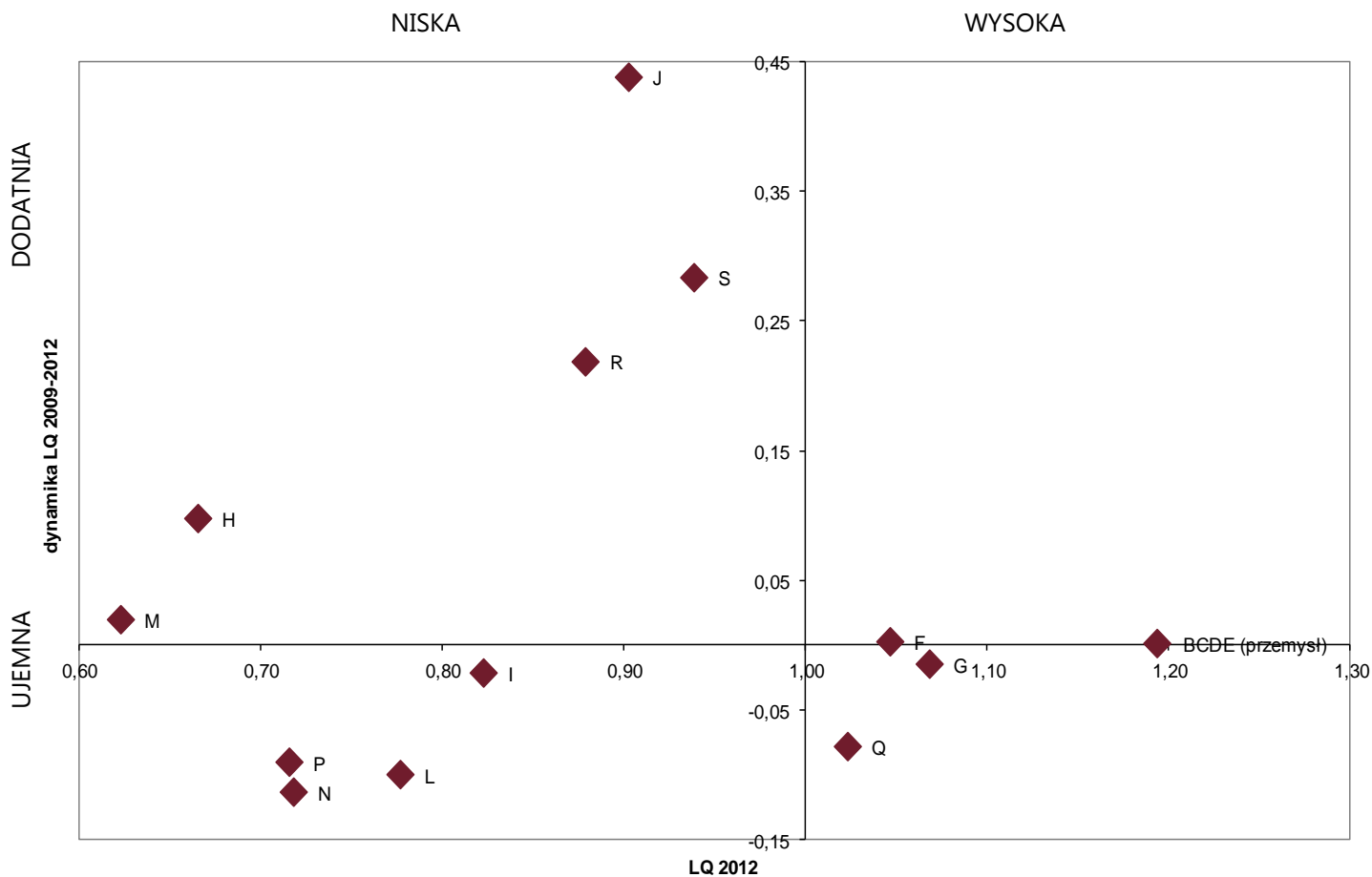
Zastosowanie metody współczynnika lokalizacji do analizy znaczenia poszczególnych branż reprezentowanych przez firmy sektora mikro, z wykorzystaniem danych o liczbie firm

wartość LQ 2012

ZNACZENIE BRANŻ W SEKTORZE MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Zastosowanie metody współczynnika lokalizacji do analizy znaczenia poszczególnych branż reprezentowanych przez firmy sektora mikro, z wykorzystaniem danych o wielkości zatrudnienia

Zastosowanie podejścia jakościowego i meta-ewaluacyjnego

Czynniki rozwoju związane ze wsparciem:

dotacje bezpośrednie inwestycyjne, dotacje na utworzenie działalności gospodarczej, niskoprocentowane pożyczki UM, działalność ARR, szkolenia.

Czynniki rozwoju związane z zarządzaniem firmą:

planowanie, plan marketingowy, strategia wdrożeniowa i eksportowa, strategia niszy rynkowej, zaplecze badawczo-rozwojowe, znajomość rynku, działalność innowacyjna, aktywność klastrowa.

CZYNNIKI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Czynniki rozwoju wynikające z wewnętrznych dyspozycji firm:

Jakość świadczonych usług, konkurencyjne ceny, terminowość, doświadczenie, wiedza, sieć kontaktów, kompetencje pracowników, umiejętności miękkie, elastyczność.

Czynniki rozwoju specyficzne dla Podkarpacia oraz jego położenia geograficznego:

Sąsiedztwo ze Słowacją i Ukrainą, objęcie Programem Polski Wschodniej, niskie koszty prowadzenia działalności, tania kadra pracownicza, poczucie bezpieczeństwa.

CZYNNIKI I BARIERY ROZWOJU MIKROPRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Bariery rozwoju związane ze wsparciem:

Dostęp do wsparcia (brak informacji, brak zabezpieczenia finansowego, ograniczona dostępność środków), biurokracja (skomplikowane i czasochłonne aplikowanie, czas oczekiwania na wyniki), tematyka szkoleń.

Bariery finansowe:

Ograniczona ilość środków własnych (niska płynność finansowa i rentowność, ryzyko ekonomiczne), utrudnienia prawne (składki ZUS, wysokie podatki, wysokie pozapłacowe koszty zatrudniania), postawa banków komercyjnych (wysokie oprocentowanie i skomplikowane warunki uzyskania kredytu).

BARIERY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Bariery w prowadzeniu firmy:

Wewnętrzne (małe doświadczenie, brak następcy, nieodpowiednia polityka cenowa, mało zleceń, brak szybkich efektów, niska świadomość szkoleniowa), zewewnętrzne (mały zasób wykwalifikowanych pracowników, konkurencja, przepisy prawne, popyt, szara strefa).

Bariery rozwoju specyficzne dla Podkarpacia oraz jego położenia geograficznego:

Peryferyjna lokalizacja, trudności logistyczno-komunikacyjne, lokalizacja przestrzenna IOB.

Liczba i wartość projektów zrealizowanych przez podmioty sektora przedsiębiorstw

Program operacyjny	Przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób		Przedsiębiorstwa zatrudniające 10 osób i więcej	
	Wartość projektów	Liczba projektów	Wartość projektów	Liczba projektów
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	301 608 668,18 zł	201	1 217 236 556,03 zł	359
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	-	-	3 957 909,30 zł	1
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	264 485 653,98 zł	253	1 044 478 720,59 zł	484
RAZEM	566 094 322,16 zł	454	2 265 673 185,93 zł	844

Oceniając efektywność nie można zapominać o **grupie docelowej**, która poprzez bariery związane z dostępem do wsparcia może być nieadekwatna. Oznacza to, iż z racji barier rozwoju mikroprzedsiębiorczości wsparcie otrzymują osoby, które posiadają określoną pulę środków finansowych umożliwiającą im realizację projektu we własnym zakresie.

Dlatego też ocena efektywności i skuteczności wsparcia oferowanego przedsiębiorcom nie może być jednoznaczna.

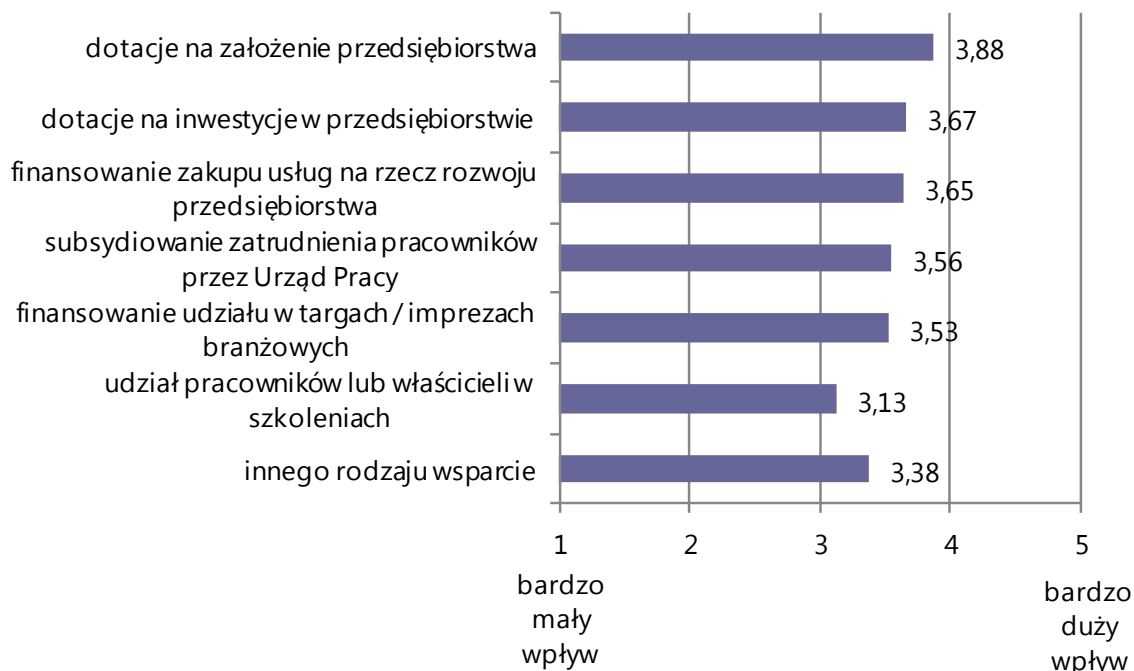
Efektywność instrumentów wsparcia

- Ocena efektywności wsparcia zależna jest od obszaru, na którym znajduje się siedziba przedsiębiorstwa. Efektywność została oceniona najlepiej przez przedsiębiorców pochodzących z dużych miast. Ci w mniejszych miastach dostrzegają niewielki wpływ funduszy unijnych na rozwój przedsiębiorczości.
- Najczęściej wskazywane efekty wsparcia: wzrost obrotów przedsiębiorstwa, poprawę konkurencyjności, innowacyjności i rentowności przedsiębiorstwa, unowocześnienie środków trwałych.
- **O niskiej efektywności** unijnego wsparcia może świadczyć fakt, iż część przedsiębiorstw utrzymuje się na rynku jedynie przez pierwsze dwa lata – okres związany z niższymi opłatami ZUS. Jednak spośród firm, które założono przy pomocy uzyskanego dofinansowania w latach 2008 – 2011 działalność zakończyło 15%.

OCENA STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW WSPARCIA

Analiza skali osiągniętych wartości wskaźników produktu i rezultatu potwierdza wniosek o większej możliwości oddziaływania interwencji publicznej w przypadku przedsiębiorstw zatrudniających 10 osób i więcej. W przypadku większości analizowanych wskaźników produkty i rezultaty osiągane przez mikroprzedsiębiorstwa są znacznie niższe, aniżeli osiągane przez przedsiębiorstwa o większym zatrudnieniu. Taki stan rzeczy wskazuje na oddziaływanie wsparcia RPO WP w mniejszym stopniu na mikroprzedsiębiorstwa, aniżeli na sektor małych, średnich i dużych przedsiębiorstw.

Ocena skali wpływu poszczególnych rodzajów wsparcia publicznego na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa

OCENA STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW WSPARCIA

Zastosowanie marketingowego narzędzia analitycznego *conjoint analysis* do identyfikacji najbardziej preferowanych form wsparcia

POZYCJA	TREŚĆ WARIANTU	OCENA
1	Wsparcie bezzwrotne polegające na finansowaniu inwestycji mających na celu rozwój dotychczasowej działalności firmy z wymaganym wkładem własnym na poziomie 20% kosztów.	7,73
2	Wsparcie bezzwrotne polegające na finansowaniu szkoleń pracowników lub właścicieli mających na celu wprowadzanie innowacji z wymaganym wkładem własnym 10% kosztów.	6,33
3	Wsparcie bezzwrotne polegające na finansowaniu zakupu usług doradczych lub konsultacyjnych mających na celu rozwój w dotychczasowej działalności przedsiębiorstwa, bez wymaganego wkładu własnego.	6,16
4	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu inwestycji mających na celu wprowadzanie innowacji bez wymaganego wkładu własnego.	5,62
5	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu inwestycji mających na celu rozwój dotychczasowej działalności firmy z wymaganym wkładem własnym na poziomie 10% kosztów.	4,76
6	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu szkoleń pracowników lub właścicieli mających na celu rozwój dotychczasowej działalności firmy bez wymaganego wkładu własnego.	4,28
7	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu zakupu usług doradczych lub konsultacyjnych mających na celu rozwój dotychczasowej działalności firmy, z wymaganym wkładem własnym na poziomie 10% kosztów.	3,72
8	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu szkoleń pracowników lub właścicieli mających na celu rozwój dotychczasowej działalności firmy z wymaganym wkładem własnym na poziomie 20% kosztów.	3,66
9	Wsparcie zwrotne polegające na finansowaniu zakupu usług doradczych lub konsultacyjnych mających na celu wprowadzanie innowacji, z wymaganym wkładem własnym na poziomie na poziomie 20% kosztów.	3,38

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

Pracownia Badań i Doradztwa „Re-Source”

Ul. Sławie 53, 61-312 Poznań

biuro@re-source.pl

www.re-source.pl

PROGRAM
REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PODKARPACKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

*Projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013*